

**MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
PREVENTIVA AL CARRER DEL VIDRE NÚM. 6-12 /
PLAÇA REIAL NÚM. 11-12
CIUTAT VELLA (BARCELONA)**

Codi MHCB: 065/04

Data de la intervenció: 19 de maig al 17 de juny de 2004

**Jordi Ramos i Ruiz
Mataró, desembre de 2006**

“Un home de muntanya que baixa a Barcelona en tornar al poble i preguntar-li: -¿Què us ha semblat Barcelona? contestà: -No es pot dir res, encara no està acabada ...”¹.

¹ *Noticiari Pratenc*, núm. 23. 21 desembre de 1935. El Prat de Llobregat.

ÍNDEX

1. FITXA TÈCNICA.....	4
2. SITUACIÓ DEL JACIMENT.....	5
3. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS.....	7
4. MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ.....	9
5. METODOLOGIA.....	11
6. DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS REALITZATS.....	12
7. CONCLUSIONS.....	16
8. BIBLIOGRAFIA.....	17

ANNEXES

Repertori estratigràfic.....	21
Documentació gràfica.....	27
Documentació fotogràfica.....	27
Documentació planimètrica.....	34

1. FITXA TÈCNICA

NOM DE LA INTERVENCIÓ	Carrer del Vidre núm. 6-12 / Plaça Reial núm. 11-12.
UBICACIÓ	Barri Gòtic. Ciutat Vella. Barcelona
COORDENADES UTM Fus31N amb Datum ED50 (UB/ITC)	X: 431,190 Y: 4581,460 Z: 5 m.s.n.m.
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control i/o excavació
DATES D'INTERVENCIÓ	19 de maig a 17 de juny de 2004
PROMOTOR	Fecsa- Endesa
EQUIP TÈCNIC	Direcció: Jordi Ramos i Ruiz

2. SITUACIÓ DEL JACIMENT

El seguiment arqueològic que s'ha efectuat, i del qual presentem la memòria, s'ha portat a terme al nucli antic de Barcelona, concretament al Barri Gòtic, un indret amb terrenys quaternaris.

El terme municipal de Barcelona es situa bàsicament sobre una superfície gairebé plana (el Pla de Barcelona). El Pla s'expandeix cap al nord-est i el sud-oest fins els límits naturals que marquen les artèries fluvials del Besòs i del Llobregat. Les coordenades entre les quals s'estén són 2°07' a 2°11' de longitud est de Greenwich i 41°22' a 41°27' de latitud nord².

La funció de capital de Barcelona ha estat sens dubte afavorida per la situació geogràfica del Pla, on conflueixen els dos grans eixos de comunicació que travessen en direcció nord - sud la Catalunya central (el Llobregat i l'eix dels rius Besòs - Congost - Ter); accedeixen a la ciutat a través del congost de Martorell, el primer, i del coll de Finestrelles, sota el turó de Montcada, el segon³.

En aquesta plana, quasi completament urbanitzada avui, es destaquen unes zones clarament distingibles⁴:

- a) El nucli antic, que restà clos fins a la desaparició de les muralles, a mitjans del segle XIX. Proper a la mar, està dominat al sud pel gran promontori de Montjuïc, que s'aixeca suaument sobre el Pla i cau bruscamment sobre la mar, facilitant així la defensa del litoral. En aquesta zona hi podem diferenciar tres àrees:
 - un nucli central, damunt el Mont Tàber, que correspon a la primitiva ciutat romana.
 - al voltant d'aquest nucli central trobem tot un seguit de petites viles que es van formar en època medieval i que s'inclogueren dins el perímetre de les muralles aixecades els segles XIII-XIV: les vilanoves del Pi, de Santa Anna, de la Mercè, de Sant Cugat, de Sant Pere, de Santa Maria del Mar o dels Arcs, entre d'altres.

² SANZ, 1988, pàg. 19 i 21.

³ AA. VV., 1982, pàg. 68.

⁴ AA. VV., 1982, pàg. 68.

- els darrers sectors del nucli antic de la ciutat, és a dir, la Rambla i el Raval, que començaren a ser urbanitzats quan van quedar inclosos dins del tercer recinte fortificat, entre la segona meitat del segle XIV i la primera del XV. És en aquesta àrea on s'ha realitzat el seguiment de què és objecte aquesta memòria.
- b) Una sèrie de petits nuclis de poblament més densos, antics pobles forans creats a l'entorn de la ciutat, sense possibilitat d'aproximar-se a la Barcelona emmurallada per evidents raons estratègiques. No fou fins a les darreries del segle XIX i principis del XX, una vegada enderrocades les muralles, que anaren essent annexionats a la ciutat.
- c) Una àmplia zona quadriculada de carrers amples, planificada a la segona meitat del segle XIX (l'Eixample del Pla Cerdà), quan caigueren les muralles medievals que encotillaven el creixement urbanístic de la ciutat. L'Eixample va representar la unió entre la Barcelona vella i els municipis del Pla (que, com ja hem dit, acabarien formant part de la ciutat a partir de la fi del segle), i permeté alhora el creixement demogràfic i urbanístic modern, ultrapassat els darrers decennis per un creixement sovint caòtic i incontrolat que ha arribat, amb caràcter marcadament suburbial, als racons més extrems de la plana i ha amenaçat tota la muntanya.

3. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS

La zona intervinguda va formar part del *suburbium* o territori de la *Colonia Iulia Augusta Faventia Paterna Barcino*, ciutat romana fundada el segle I aC., en època d'August.

La fundació de *Barcino* va suposar, d'una banda, una modificació en l'estructura del territori, ja que es dividí per tal d'estructurar i ordenar el camp i per facilitar, mitjançant el cadastre, la recaptació d'impostos. De l'altra banda, i relacionat amb el que acabem d'esmentar, la nova fundació va significar la desaparició d'algunes *villae* republicanes tardanes i la construcció d'altres de noves a partir del segle I dC., mentre que les que sobrevisqueren foren objecte de modificacions importants.

Si bé la ciutat de Barcelona, durant molts segles, va viure reclosa dins el perímetre de la muralla romana del segle IV, a partir de la darreria del segle X, i, sobretot, durant els segles XI i XII, es va produir un creixement demogràfic, fruit de diversos processos, que comportà una densificació del clos emmurallat i l'aparició de *vilanoves* al voltant de la ciutat romana⁵.

L'eclosió daquestes *vilanoves* va generar la necessitat de protegir-les dins d'un recinte fortificat, la construcció del qual es va iniciar durant la segona meitat del segle XIII. Els seus límits, tal i com els coneixem actualment, eren aproximadament els següents: la Rambla, carrer de Fontanella, carrer de Trafalgar, passeig de Lluís Companys i passeig de Picasso⁶.

El carrer del Vidre i la Plaça Reial es troben dintre de la ciutat medieval de Barcelona i dns l'àrea de gremis artesanals. Entorn aquest indret s'han recuperat elements d'època romana. La zona on s'ha portat a terme la present intervenció esta dintre del districte de Ciutat Vella de Barcelona, de gran interès històric i arqueològic.

El carrer del Vidre era conegut com el "Forn del Vidre", per l'existència d'un forn de vidre que era establert a l'indret i que donà nom, a més a més, a la

⁵ GARCIA i GUÀRDIA, 1986, pàg. 11-13, fig. 4-5.

⁶ HUERTAS i RODRÍGUEZ, 2000, pàg. 16-17.

finca l'Hort del Vidre. Aquesta va ser comprada pels caputxins del convent del Mont Calvari l'any 1717 a un tal Peguera, per construir-hi el convent (1718) a la Plaça reial, més tard enderrocat (1848). Els noms anteriors del carrer del Vidre van ser els següents: *vidrio*, forn del vidre, viladalls i quintana.

La Plaça Reial⁷ fou construïda entre 1850 i 1859 sota una claríssima manifestació d'urbanisme napoleònic, juntament amb el projecte realitzat el 1848 per l'arquitecte Francesc Daniel Molina i Casamajó, guanyador del concurs municipal per a la nova plaça. En el lloc on avui hi ha la plaça, s'ubicava el convent de caputxins construït l'any 1718⁸. Després de la Desamortització de l'any 1822 i en ple Trienni Liberal, la propietat del terreny va passar a l'Ajuntament el qual no va poder enderrocar el convent fins l'any 1835 degut a l'esdeveniment de l'anomenada Dècada Absolutista.

També a l'any 1835 es produí la destrucció del convent de Sant Josep, ubicat llavors en l'actual Mercat de la Boqueria. La intenció era construir en el seu solar una plaça semblant a la plaça Reial, per aquesta raó les cases que envolten i emmarquen el mercat de la Boqueria formen pòrtics, que responen, no al mercat actual si no a l'anterior plaça del Treball, construïda a l'estil de la plaça Reial. La trajectòria de la plaça Reial contrasta amb la de la plaça de Sant Josep, avui encara inacabada. Entre totes dues ocupaven espais conventuals desamortitzats durant el Trienni Liberal. A partir d'aquí les seves trajectòries divergeixen.

⁷ Existeix un treball de fi de carrera a la facultat d'Arquitectura sobre la Plaça Reial a la Universitat Politècnica de Catalunya realitzat per D. Almodóvar Bernal, J. L. Mateos Roque, X. Montilla Ferreres, E. Perarnau Camprubí, M. Pujol Torrent, J. M. Ramilo Pizarro, J. J. Robles González i J. A. Rodríguez Vázquez, dirigits per J. Gandulo Guerrero, C. Gallofré Porrera, E. López Conte i B. Meca Acosta.

⁸ El convent, situat antigament a Santa Madrona de Montjuïc, el 1718 es traslladà al costat de la muralla de la Rambla. El 1823 l'edifici fou enderrocat, i el que es reféu immediatament, entre 1824 i 1829, també desaparegué definitivament el 1835, després de l'exclaustració.

4. MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ

El seguiment arqueològic de la present memòria es va originar arran d'una obra promoguda per l'empresa FECSA ENDESA per tal de realitzar una estesa de cable subterrani. Com que l'àrea afectada forma part d'una zona d'interès arqueològic i d'alt valor històric de la ciutat de Barcelona, es va plantejar la necessitat de realitzar una intervenció arqueològica preventiva.

El control arqueològic de l'obra s'encarregà a l'empresa de gestió arqueològica ATICS SL, i l'arqueòleg Jordi Ramos en va assumir la direcció tècnica. Els treballs de control es dugueren a terme entre els dies 19 de maig al 17 de juny de 2004 (tot i que en la pràctica la intervenció finalitzà el dia 2 de juny i no el dia 17 com consta en el permís), sota la supervisió del Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona. Pel que fa als treballs d'estesa de cable, van ser executats per l'empresa Comercial de Canalizaciones y Maquinaria, SL (CAYMA SL).

Amb el seguiment arqueològic es pretenia, d'una banda, localitzar i documentar possibles restes patrimonials que poguessin veure's afectades per l'actuació urbanística, i de l'altra banda, i relacionat amb la primera, obtenir la màxima informació possible de l'àrea afectada per tal de complementar els estudis realitzats fins a l'actualitat. En aquest sentit s'ha de tenir en compte que:

- a) La zona forma part del *suburbium* de la ciutat romana.
- b) Es troba dins de l'antic barri Gòtic, urbanitzat ja des d'època medieval dintre de l'àrea de gremis artesanals.
- c) L'àrea intervinguda està situada en un indret pròxim a la muralla medieval que es localitza seguint el traçat de la Rambla.

L'objectiu, com el de totes les intervencions arqueològiques preventives, és poder documentar i garantir la protecció del patrimoni arqueològic, encara que la poca profunditat de les rases realitzades per la canalització dels cables elèctrics dificultin l'aparició d'estructures arqueològiques. A més, la successió

d'obres en els carrers provoquen que les noves instal·lacions del servei estiguin relacionades amb obertures anteriors del carrer.

5. METODOLOGIA

Tal i com el Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona especifica, en aquesta intervenció arqueològica s'ha utilitzat el mètode de registre ideat per Edward C. Harris⁹ i Andrea Carandini¹⁰.

Es tracta d'una metodologia sistemàtica que consisteix a registrar objectivament els estrats que s'exhumen, amb l'objectiu d'entendre'n la formació, delimitació i ordre de deposició. Per a fer-ho, es numeren els estrats sota el nom d'"unitat estratigràfica" (UE), de manera que se'ls individualitza uns dels altres. Cada UE es registra en una fitxa on s'indiquen les dades que permeten la seva correcta identificació i descripció (ubicació en el jaciment, característiques físiques, posició física respecte a la resta d'UE del jaciment amb les quals es relaciona).

Aquest mètode també inclou la realització de material gràfic: planimetria d'una banda i fotografia de l'altra. La planimetria es concreta en plantes i seccions, les quals ens donen, respectivament, una visió diacrònica i una de sincrònica de les troballes realitzades. Pel que fa al material fotogràfic, és imprescindible per a la constància visual dels treballs realitzats.

Cal esmentar també el tractament que es dóna al material arqueològic, si n'apareix durant els treballs d'excavació (no és aquest el cas del seguiment de la present memòria). En primer lloc, es renta amb aigua (sempre que sigui possible per les característiques del material) i es sigla cada peça, per tal de deixar constància del seu lloc de procedència (la sigla consisteix en el codi del jaciment – amb l'any– i la unitat estratigràfica a què pertany el material). I, en segon lloc, les peces preferents, és a dir, aquelles que tenen forma o una decoració prou important, es dibuixen i reben un número, per tal que quedin individualitzades.

El sistema de treball utilitzat per a l'obertura de la rasa va ser l'habitual en aquest tipus d'intervencions i va combinar l'excavació mecànica, mitjançant un martell hidràulic amb l'excavació manual.

⁹ HARRIS, 1991.

¹⁰ CARANDINI, 1997.

La rasa per la canalització dels cables elèctrics discorre des del núm. 12 del carrer del Vidre fins al núm. 11 de la Plaça Reial.

6. DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS REALITZATS

Els treballs arqueològics van començar el dia 13 de maig i van finalitzar el dia 18 de maig de 2004. L'empresa constructora CAYMA SL va iniciar els seus treballs de canalització en rasa el dia 11 de maig de 2004. Per tant, quan la supervisió arqueològica va començar, la rasa que anava del carrer del Vidre fins a la Plaça Reial ja estava oberta, per la qual cosa es va procedir a la supervisió dels treballs efectuats. La rasa oberta al carrer del Vidre va començar en el núm. 10-12 fins el núm. 6, fent cantonada amb la Plaça Reial núm. 12.

El paviment del **carrer del Vidre** estava compost per lloses de pedra calcària, possiblement de Montjuïc, de 0,70 m per 0,40 m. A l'alçada del núm. 6 del carrer del Vidre, just a l'entrada a l'edifici del bloc d'habitatges, s'observava un mur en direcció nord-est - sud-oest, a l'igual que tots els murs dels edificis de l'indret. Es tractava d'un petit mur (UE 1003) de 0,60 m de longitud per 0,40 m d'amplada i una potència de 0,40 m, visible a la rasa (veure: Documentació fotogràfica, fotografia 3). El mur discorria perpendicular a la rasa i estava format per blocs de pedra sorrenca de tons oxidants amb maons.

Al costat més meridional del mur es va documentar un estrat (UE 1004) que s'entrega a l'UE 1003. Aquest estrat fosc, de tonalitat negrosa produïda per la gran quantitat de material orgànic, pot correspondre al rebliment d'un dipòsit. No s'ha pogut recuperar cap material arqueològic associat al mur, per la qual cosa és difícil la seva assimilació cronològica, però podria tenir una atribució cronològica del segle XIX, per la presència dels maons al mur.

La longitud de la rasa al carrer del Vidre era de 28 m per una amplada d'uns 0,40 m, i una distància de 0,50 m en relació a la façana. La profunditat de l'obertura estava entre 0,60 m i 0,40 m respecte al paviment actual del carrer. La poca profunditat i la gran quantitat de remocions del terra per part de les contínues instal·lacions de serveis als habitatges, ha comportat que a la profunditat de 0,70 m - 0,60 m tot sigui compost per sauló, a més de la preparació del paviment que està feta amb formigó. Aquesta composició geològica i les contínues feines constructores han provocat que a efectes

arqueològics, els resultats siguin negatius a aquestes cotes de profunditat, salvant el possible mur d'un dipòsit en el núm. 6 del carrer del Vidre.

L'inici de la rasa a la **Plaça Reial** amb el carrer del Vidre, fins travessar el pòrtic, té una longitud de 8,40 m. En aquest punt la cota assolida era d'uns 0,40 m, ja que pels diferents serveis elèctrics com per la gran capa de formigó que sustenta totes les columnes va ser impossible baixar a més profunditat.

Passant per sota de l'arc i dels pilars, no hem localitzat la trava que uneix les dues sabates centrades per aguantar l'arc. Aquest motiu bé donat per la gran quantitat de serveis que han passat per aquest indret i la poca profunditat de la rasa. Les instal·lacions anteriors han anat perfilant o modificant la trava dels dos pilars per encabir els diferents tubs que donen servei tant als habitatges com a l'ús públic de la plaça.

Un cop passat l'arc de la cantonada amb el carrer del Vidre, travessant fins a l'alçada del 2on i 3er pilar, just en el núm. 11 de la Plaça Reial, la rasa va passar enmig d'aquest dos pilars. Aquesta tenia una longitud de 6,80 m, més 3,50 m fins passar per sota de l'arc.

En aquest punt, passant per sota de l'arc d'una amplada entre un pilar i un altre de 2,50 m, s'ha localitzat la trava (UE 2003) que uneix els dos pilars. Aquesta està composta per maons enganxats amb formigó d'una consistència molt dura. Els tubs per on recorren els cables elèctrics han passat gràcies a les modificacions anteriors d'altres canalitzacions. En aquest indret es pot observar com l'arqueta de la canalització va modificar la trava original.

Les modificacions del recalçat o mur de contenció van comportar l'eliminació parcial d'un mur (UE 2005). Aquest mur estava compost per dos pedres calcàries unides amb morter de tonalitat marró (veure: Documentació fotogràfica: Fotografia 7). La seva alineació és paral·lela a la dels arcs, però no se n'ha pogut comprovar la profunditat a causa de la gran quantitat de formigó enganxada al mur. D'altra banda, és impossible precisar tant la cronologia com la seva funcionalitat donada l'escassetat de les restes arqueològiques. Tampoc s'ha trobat material arqueològic associat.

Cap de les dues estructures va ocasionar retards a l'obra constructora, ja que el projecte inicial de l'obra no afectava les restes arqueològiques.

7. CONCLUSIONS

Arran de la construcció per part de la companyia FECSA ENDESA d'una rasa per tal de fer una canalització d'una nova xarxa elèctrica per donar servei al núm. 11 de la Plaça Reial de Barcelona (Ciutat Vella), es va realitzar una intervenció arqueològica preventiva prèviament a la realització de les obres.

L'adjudicació de l'obra fou a l'empresa CAYMA SL, i el seguiment i control arqueològic foren adjudicats a l'empresa arqueològica ATICS SL, sota la supervisió del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona. Els treballs constructius realitzats van consistir en l'obertura d'una rasa des del núm. 10-12 del carrer del Vidre fins al núm. 11 de la Plaça Reial. La longitud de la rasa aproximadament era d'uns 50 m. Les tasques arqueològiques van consistir en el seguiment de l'obertura de la rasa per poder documentar la possible presència de restes arqueològiques.

A l'alçada del núm. 6 del carrer del Vidre, just a l'entrada a l'edifici del bloc d'habitatges, es va documentar un mur en direcció nord-est - sud-oest. Aquest mur podria correspondre a part d'un dipòsit del segle XIX, però no es va poder recuperar cap material arqueològic associat al mur.

A la Plaça Reial, es va poder documentar part del mur que unia els dos pilars del porticat de la plaça. Aquest estava compost per maons enganxats amb formigó d'una consistència molt dura.

Les modificacions del recalçat o mur de contenció per la construcció de la Plaça Reial van comportar l'eliminació parcial d'un mur (UE 2005). Aquest mur està compost per dos pedres calcàries unides amb morter de tonalitat marró. La seva alineació es paral·lela a la dels arcs, però no s'ha pogut comprovar la profunditat per la gran quantitat de formigó a la zona enganxat a aquest. És impossible precisar la cronologia com la funcionalitat per l'escassetat de les restes arqueològiques, però possiblement respon a un mur del segle XIX. No s'ha trobat material arqueològic associat.

La no presència de material arqueològic així com la poca profunditat assolida no han permès aclarir els dos murs trobats. Cap dels dos va ocasionar

retards a l'obra ja que el projecte inicial de l'obra no afectava les restes arqueològiques.

De fet, les mateixes característiques de la intervenció (l'escassa profunditat a què s'ha instal·lat la canalització elèctrica –que ha impedit arribar al nivell geològic–, els reduïts 60 cm. d'amplada de la rasa i l'abundant presència de serveis) han dificultat l'obtenció de resultats més útils per a respondre als interrogants plantejats al voltant del poblament i de l'urbanisme de la zona al llarg de la història.

8. BIBLIOGRAFIA

- AA. VV. (1981): “Plaça Reial (Barcelona)” a *Quaderns d’Arquitectura i Urbanisme*, núm. 145, març-abril, pàg. 44-45.
- AA. VV. (1969-1980): *Gran enciclopèdia catalana*. 15 vol. Edicions 62 – Enciclopèdia Catalana, SA. Barcelona.
- AA. VV. (1982): *Gran geografia comarcal de Catalunya. Volum 8: El Barcelonès i el Baix Llobregat*. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona.
- AA. VV. (1985): *Passat i present de Barcelona (II). Materials per a l’estudi del medi urbà*. Publicacions i edicions de la Universitat de Barcelona. Barcelona.
- AA. VV. (1993): “Intervencions a Barcino (1982-1989)”, a *Anuari d’intervencions arqueològiques a Catalunya. Època romana, Antiguitat tardana. Campanyes 1982-1989*. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Barcelona.
- AA. VV. (1999): *Els Barris de Barcelona. Volum I. Ciutat Vella. L’Eixample*. Ajuntament de Barcelona i Enciclopèdia Catalana. Barcelona.
- AINUAD DE LASARTE, J.; VERRIÉ, F. P. (1947): *Catálogo monumental de Espanya: La Ciudad de Barcelona*. Ed. Inst. Diego Velázquez CSIC, Madrid.
- ALMODÓVAR BERNAL, D. *et alii*: (1991): *Plaza Real*. UPC. Escola Universitària Politècnica de Barcelona. Treball fi de carrera UPC, inèdit.
- BARRAL ALTET, X. [dir] (2000): *Guia del Patrimoni Monumental i Artístic de Catalunya*. Volum 1. Ed. Pòrtic, Barcelona.
- CARANDINI, Andrea (1997): *Historias en la tierra. Manual de excavación arqueológica*. Crítica. Barcelona.
- CORREA; MILÀ (1981): “Plaça Reial” a *Quaderns d’Arquitectura i Urbanisme*, núm. 149, novembre - desembre.

- CORREA; MILÀ (1983): “Plaza Real, Barcelona: obra seleccionada pel Premi FAD /1982” a *On*, núm. 43.
- FABRE, Jaume; i HUERTAS CLAVERIA, Josep Maria (1977): *Tots els barris de Barcelona. Volum V: L’Eixample i la Barcelona Vella*. Edicions 62. Barcelona.
- FLORES, C.; AMMAN, E. (1965): “La arquitectura de Barcelona” a *Hogar y arquitectura*, núm. 55-56 (nov. 1964-feb. 1965).
- GARCIA, Albert; i GUÀRDIA, Manuel (1996): *Espai i societat a la Barcelona preindustrial*. Edicions de la Magrana. Barcelona.
- GUÀRDIA, Manuel; i GARCIA ESPUCHE, Albert (1992): “Consolidació d’una estructura urbana; 1300-1516”. A: *Història de Barcelona. Volum 3: La ciutat consolidada (segles XIV i XV)*. Dirigit per Sobrequés i Callicó, Jaume. Enciclopèdia Catalana i Ajuntament de Barcelona. Barcelona. Pàg. 35-72.
- HARRIS, Edward C. (1991): *Principios de estratigrafía arqueológica*. Crítica. Barcelona.
- HUERTAS, Josefa; RODRÍGUEZ, Marta (2000): “Muralla medieval de Barcelona: Darreres intervencions arqueològiques”. A: *1r Congrés d’arqueologia medieval i moderna a Catalunya. Actes*. Associació Catalana per a la Recerca en Arqueologia Medieval. Igualada. Pàg. 16-23.
- LÓPEZ DE GUEREÑA CALDERÓN, A. (1982): *La Plaça Reial de Barcelona de la utilidad y ornato público a la reforma urbana Ignasi de Solà-Morales*. Ed. Escola Tècnica Superior d’Arquitectura, Barcelona.
- ROGENT, E. (1901): “Consideraciones sobre la arquitectura de Barcelona desde el Renacimiento” a *Anuario de la Asociación de arquitectos de Cataluña*. Barcelona, p. 11-134.
- SANZ PARERA, Miquel (1988): *El Pla de Barcelona. Constitució i característiques físiques*. Amelia Romero, editora. Sant Cugat del Vallès.

ANNEXES

Repertori estratigràfic

Documentació gràfica

- **Documentació fotogràfica**
- **Documentació planimètrica**

Repertori estratigràfic

Fitxa d'unitat estratigràfica		U. E. : 1000	
Sector: Carrer Vidre		Fase: --	
Cronologia: Contemporània.			
DEFINICIO :	Paviment actualment del carrer del Vidre.		
DESCRIPCIO :	Paviment actual del carrer del Vidre format per lloses de pedra calcària de 0,70 m per 0,40 m. Possiblement, com la majoria de l'antic paviment de Barcelona l'origen és la muntanya de Montjuïc.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQUÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a	1001	Es cobert per
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

Fitxa d'unitat estratigràfica		U. E. : 1001	
Sector: Carrer Vidre		Fase: --	
Cronologia: Contemporània.			
DEFINICIO :	Estrat		
DESCRIPCIO :	Preparació del paviment actual format majoritàriament per formigó.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQUÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a	1002	Es cobert per
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

Fitxa d'unitat estratigràfica		U. E. : 1002	
Sector: Carrer Vidre		Fase: --	
Cronologia: Contemporània.			
DEFINICIO :	Estrat		
DESCRIPCIO :	Estrat format per terra heterogènia provinent de la remoció de les rases anteriors per la col·locació de diferents serveis. Està format majoritàriament per sauló.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQUÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a	1003-1004	Es cobert per
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

Fitxa d'unitat estratigràfica		U. E. : 1003	
Sector: Carrer Vidre		Fase: --	
Cronologia: Contemporània.			
DEFINICIO :	Estructura		
DESCRIPCIO :	Mur format per blocs de pedra sorrenca de tons oxidants amb maons. Presenta direcció nord-est – sud-oest i té 60 cm de longitud x 40 cm d'amplada amb una potència de 40 cm. Possible atribució funcional: Dipòsit.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQUÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a		Es cobert per
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

Fitxa d'unitat estratigràfica		U. E. : 1004	
Sector: Carrer Vidre		Fase: --	
Cronologia: Contemporània.			
DEFINICIÓ :	Estrat		
DESCRIPCIÓ :	Estrat de tonalitat negrosa, format per material orgànic. Associat al mur, per la qual cosa podria correspondre a l'interior d'un mur. No ha aparegut material arqueològic.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQUÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a		Es cobert per 1002
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a	1003	

Fitxa d'unitat estratigràfica		U. E. : 2000	
Sector: Plaça Reial		Fase: --	
Cronologia: Contemporània.			
DEFINICIÓ :	Paviment actualment de la Plaça Reial.		
DESCRIPCIÓ :	Paviment actual de la Plaça Reial format per lloses de pedra calcària de 70 cm x 40 cm. Possiblement, com la majoria de l'antic paviment de Barcelona l'origen és la muntanya de Montjuïc.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQUÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a	2001	Es cobert per
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

Fitxa d'unitat estratigràfica				U. E. : 2001	
Sector: Plaça Reial		Fase: --		Cronologia: Contemporània.	
DEFINICIO :	Estrat				
DESCRIPCIÓ :	Preparació del paviment actual, format majoritàriament per formigó.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQUÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a	2002	Es cobert per	2000	
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

Fitxa d'unitat estratigràfica				U. E. : 2002	
Sector: Plaça Reial		Fase: --		Cronologia: Contemporània.	
DEFINICIO :	Estrat				
DESCRIPCIÓ :	Estrat format per terra heterogènia provocat pel remogut de les rases anteriors realitzades per la col·locació de diferents serveis. Està compost majoritàriament sauló.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQUÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a	2003	Es cobert per	2001	
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

Fitxa d'unitat estratigràfica		U. E. : 2003	
Sector: Plaça Reial		Fase: --	
Cronologia: Contemporània.			
DEFINICIÓ :	Estructura		
DESCRIPCIÓ :	Trava que uneix els dos pilars que sostenen la plaça porxada de la Plaça Reial. Compost per maons units mitjançant formigó.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQUÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a		Es cobert per 2000
	Talla a		Tallat per 2004
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

Fitxa d'unitat estratigràfica		U. E. : 2004	
Sector: Plaça Reial		Fase: --	
Cronologia: Contemporània.			
DEFINICIÓ :	Retall		
DESCRIPCIÓ :	Retall de la rasa d'aigua que afectà a dos murs: UE 2003-2005		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQUÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per 2002
	Cobreix a	2003	Es cobert per
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

Fitxa d'unitat estratigràfica		U. E. : 2005	
Sector: Plaça Reial		Fase: --	
Cronologia: Contemporània.			
DEFINICIO :	Estructura		
DESCRIPCIÓ :	Mur compost per dos pedres calcàries unides amb morter de tonalitat marró. La seva alineació és paral·lela als arcs de la plaça porxada.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQUÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a		Es cobert per 2002
	Talla a		Tallat per 2004
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

Documentació fotogràfica

Fotografia 1: Rasa al carrer del Vidre.

Fotografia 2: Imatge general de la rasa del carrer del Vidre realitzada des de la Plaça Reial.

Fotografia 3: Mur UE 1003 situat al carrer del Vidre davant del núm. 6.

Fotografia 4: Rasa oberta a la Plaça Reial.

Fotografia 5: Vista del tram obert a la Plaça Reial.

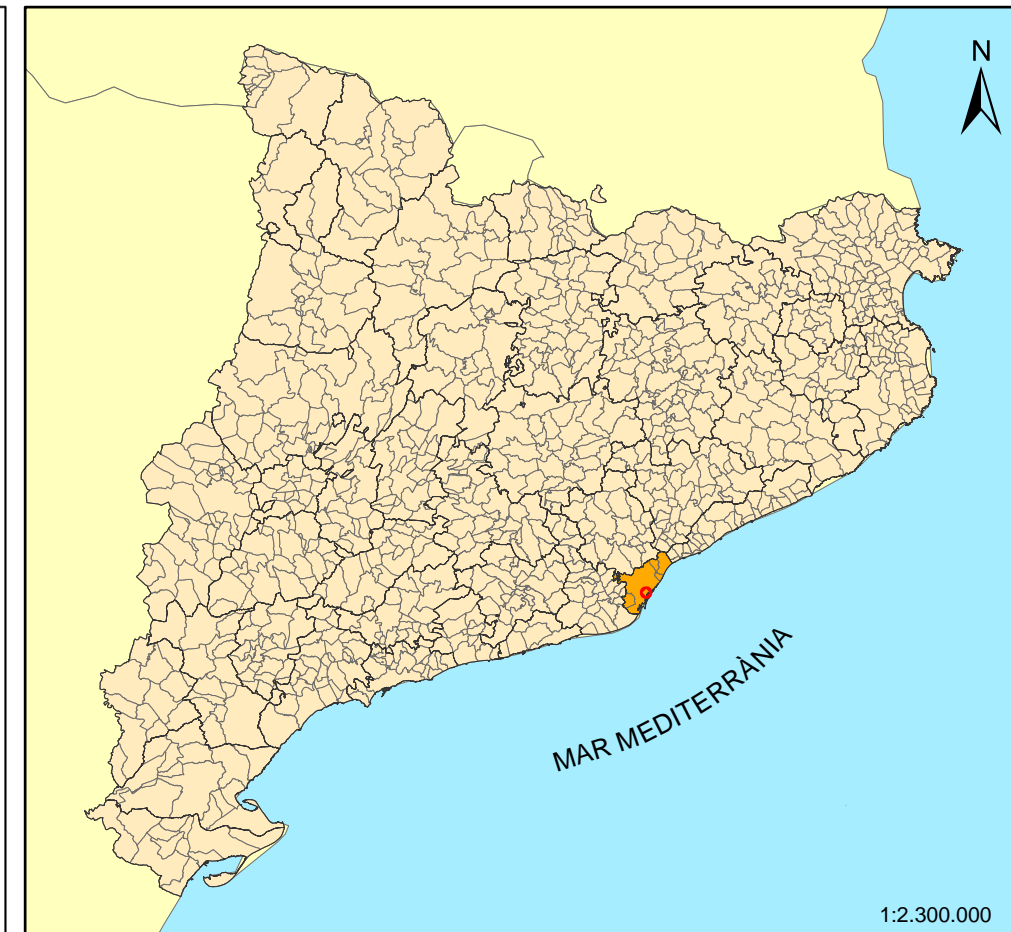

Fotografia 6: Vista de la rasa oberta al travessar la trava del pòrtic de la Plaça Reial.

Fotografia 7: Mur UE 2003. Pertany a la trava de sustentació dels pilars del pòrtic de la Plaça Reial.

Documentació planimètrica

LOCALITZACIÓ GEOGRÀFICA

NOM DEL PROJECTE: INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA PREVENTIVA
AL CARRER DEL VIDRE NÚM. 6-12 /
PLAÇA REIAL NÚM. 11-12.
CODI MHCB 065/04

MUNICIPI/S: BARCELONA

COMARCA/QUES: EL BARCELONÈS

PROVÍNCIA: BARCELONA

DISSENY I ELABORACIÓ: ALEX MORENO, DAVID SOLER
BASE CARTOGRÀFICA: INSTITUT CARTOGRÀFIC DE CATALUNYA
PROJECCIÓ UTM FUS 31N AMB DATUM EUROPEU DE 1950 (PARÀMETRES ICC/UB)

Escala 1:2.000

